

Đổi mới giáo dục lý luận chính trị ở các trường chính trị - thực trạng và giải pháp

ThS. TRẦN THỊ THU LAN

Trường Chính trị tỉnh Bình Định; Email: thulantct.bd@gmail.com

Tóm tắt: Giáo dục lý luận chính trị có vai trò rất quan trọng đối với việc huấn luyện cán bộ “công việc gốc của Đảng”. Thực trạng công tác giáo dục lý luận chính trị ở các trường chính trị hiện nay, bên cạnh những ưu điểm còn có nhiều những hạn chế nhất định. Do đó, thực hiện một số giải pháp để đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị, nhằm nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị ở trường chính trị, là hết sức cần thiết và cấp thiết trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: đổi mới; giáo dục lý luận chính trị; ở các trường chính trị.

Các trường chính trị tỉnh đóng vai trò nòng cốt về đào tạo, bồi dưỡng, giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên trên các địa bàn tỉnh, thành phố. Chất lượng giáo dục lý luận chính trị ở các trường chính trị bao gồm nhiều yếu tố tác động cơ bản, đó là: Cách thức tổ chức, quản lý, giảng dạy, học tập; chương trình, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng; nội dung, hình thức giáo dục lý luận chính trị; phương pháp giáo dục lý luận chính trị... nhằm đạt được mục tiêu công tác đào tạo, bồi dưỡng, giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên trên địa bàn các tỉnh, thành phố góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ có trình độ và bản lĩnh chính trị, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung.

Giáo dục lý luận chính trị là đào tạo, bồi dưỡng, giáo dục cán bộ, những đảng viên - người cộng sản trước hết phải có tấm lòng vô tư trong sáng, thiết tha vì dân vì nước, vì sự nghiệp giải phóng giai cấp công nhân và nhân dân lao động, vì sự nghiệp giải phóng con người. Từ đó, luôn luôn biết giữ gìn vẻ đẹp của tâm hồn, tự nguyện dâng thân theo con đường cách mạng; Phải biết suy nghĩ khoa học, tức là phải có năng lực tư duy trừu tượng, hiểu được quy luật, nắm và vận dụng được quy luật trong đấu tranh cách mạng; Phải biết làm, tức là phải có đầu óc thực tế của con người hành động, say mê tìm hiểu tình hình, nhanh nhạy phát hiện vấn đề từ cuộc sống đặt ra, biết cách tổ chức lực lượng để giải quyết, có kế hoạch giải quyết và coi trọng hiệu quả. Ba mặt nói trên có quan hệ mật thiết với nhau, tác động lẫn nhau, trong

đó xây dựng tấm lòng vô tư trong sáng phải là gốc.

Chính vì vậy, việc đổi mới nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng, giáo dục lý luận chính trị ở trường chính trị tỉnh, thành phố chính là khâu trọng yếu, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới hiện nay.

Từ năm 2020 đến nay, tình hình dịch bệnh Covid-19 diễn biến rất phức tạp, cả nước thực hiện giãn cách xã hội theo Chỉ thị 15, Chỉ thị 16 trong một thời gian dài. Nhưng với tinh thần chủ động, linh hoạt, sáng tạo, bám sát các hướng dẫn, chỉ đạo của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Vụ các trường chính trị, cấp ủy các tỉnh, thành phố đã chủ động nên công tác giáo dục lý luận chính trị ở các trường chính trị tỉnh đã có nhiều đổi mới, tổ chức triển khai thực hiện đào tạo, giáo dục theo đúng tiến độ, kế hoạch, phù hợp với tình hình mới. Do đó, công tác giáo dục lý luận chính trị đã đạt được những kết quả nổi bật:

Về tổ chức giảng dạy, học tập trong các trường chính trị đã thực hiện các chương trình đào tạo, bồi dưỡng theo đúng sự định hướng, chỉ đạo của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và cập nhật nội dung phù hợp tình hình cụ thể của từng địa phương, vùng, miền; bổ sung yêu cầu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Trong bối cảnh dịch bệnh diễn biến phức tạp, nhiều trường đã tìm tòi, sáng tạo nhằm thích nghi, phù hợp với tình hình dịch bệnh và giãn cách xã hội xây dựng đề cương giảng dạy, giáo án điện tử... giúp giảng viên tổ chức dạy học trực tuyến với kết hợp học trực

tiếp mang lại hiệu quả cao. Từ năm 2020 đến nay là những năm dịch bệnh COVID-19 diễn biến rất phức tạp, nhưng số lượng học viên tham gia học tập đạt tỷ lệ ngày càng cao, góp phần nâng cao nhận thức đối với học viên về tư duy và hành động, củng cố niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, góp phần thực hiện hiệu quả nhiệm vụ chính trị ở các địa phương, đơn vị. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn còn những hạn chế nhất định còn tồn tại đó là:

Đối với học viên, một số học viên chưa xác định đúng động cơ học lý luận chính trị, còn xem nhẹ việc đến lớp, xem việc tham gia lớp học chỉ để hợp thức hóa hồ sơ cán bộ. Một số học viên còn ngại nghiên cứu giáo trình, sách tham khảo môn học dẫn tới tinh thần học tập có tính thụ động, ngại phát biểu, thiếu tự giác tham gia thảo luận. Vẫn còn tình trạng học viên học nhiều, biết rộng mà tâm không trong sáng. Còn có học viên kiến thức cao mà năng lực tư duy chính trị, năng lực trí tuệ cách mạng còn thấp. Có học viên nói hay nhưng làm rất dở, đứng trước những vấn đề thực tế thì không có cách xử lý, còn lúng ta lúng túng.

Đối với cán bộ, giảng viên, trong giảng dạy, lý luận còn xa rời thực tế. Tuy hàng năm, các trường chính trị đã tổ chức cho cán bộ, giảng viên đi nghiên cứu thực tế các địa phương, đơn vị theo quy chế giảng viên của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, nhưng hiệu quả vẫn chưa cao. Có trường Chính trị đã mời cán bộ lãnh đạo hoặc phụ trách công tác ở ngành, ở địa phương đến báo cáo, nhưng thường bị đánh giá không bám sát yêu cầu, nội dung giáo trình. Một số cán bộ, giảng viên còn ngại nghiên cứu nhất là nghiên cứu kinh điển dẫn tới việc đấu tranh tư tưởng, lý luận chưa theo kịp yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới, đặc biệt là trong điều kiện bùng nổ thông tin và phát triển mạng thông tin toàn cầu như hiện nay.

Xuất phát từ thực tế trên, đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị ở các trường chính trị tỉnh, thành phố trong giai đoạn hiện nay là cần thiết và cấp thiết. Đổi mới, nhằm nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận chính trị, theo chúng tôi cần chú trọng một số giải pháp sau:

Thứ nhất, chuẩn hóa nội dung giáo trình trung cấp lý luận chính trị.

Trước hết, việc đổi mới nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị cho đối tượng cán bộ, đảng viên là học viên trung cấp lý luận chính trị cần thiết phải có một khung chương trình phù hợp và nội dung giáo trình

chuẩn theo Quyết định số 292-QĐ/HVCT-HCQG, ngày 21/1/2021 về việc ban hành Chương trình đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý của đảng, chính quyền, đoàn thể nhân dân cấp cơ sở, hệ trung cấp lý luận chính trị, đã được Giám đốc Học viện chỉ đạo việc ban hành, thực hiện thống nhất trong các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương từ ngày ngày 01 tháng 5 năm 2021. Khung chương trình đào tạo theo Quyết định 292-QĐ/HVCT-HCQG được rút gọn thời gian tập trung 6 tháng, đã phù hợp hơn với thực tế các địa phương. Theo đó, bộ giáo trình mới cũng đã được phát hành đồng bộ ở các trường chính trị. Bộ giáo trình mới đang được thực hiện xây dựng đã có sự đầu tư công sức rất lớn của đội ngũ biên soạn và được đội ngũ cán bộ, giảng viên các trường chính trị xem đó là cuốn cẩm nang để tác nghiệp.

Tuy nhiên, nội dung chương trình các bài giảng hiện nay còn sự bất cập rất lớn, đó là nội dung các bài giảng có phần yêu cầu quá cao đối với nhận thức cần có của đối tượng học viên ở hệ đào tạo trung cấp lý luận chính trị; có học phần là số liệu, thông tin cũ, thiếu cập nhật, thiếu phần nội dung cơ sở mặc dù chương trình xây dựng là dành cho cơ sở. Dù đã khắc phục bằng cách khi chuẩn bị lên lớp, mỗi bài giảng phải được cập nhật, tra cứu thông tin đưa vào để làm sống lại nội dung bài giảng. Tất nhiên cũng hiểu rằng nhiệm vụ của mỗi giảng viên phải tự học, tự tra cứu, cập nhật thông tin cho bài giảng thêm phong phú, sinh động. Tuy nhiên, biện pháp này sẽ đưa đến hiện trạng là giảng viên cung cấp thông tin thiếu sự thống nhất, hoặc nguồn tra cứu được xác định như thế nào, chính thống hay không chính thống... bản thân người học và người giảng viên trao đổi có sự thống nhất về con số, về thông tin mà giảng viên trước đó đã cung cấp hay không. Trong các bài giảng, hầu hết đều thiếu phần khái niệm phù hợp với cơ sở. Một điều bất cập nữa trong chương trình đó là bài giảng một số học phần còn thiếu nguyên mảng đánh giá thực trạng và giải pháp cho cơ sở.

Do vậy, việc chuẩn hóa khung chương trình và nội dung giáo trình là giải pháp quan trọng, đầu tiên cần thiết để đổi mới giáo dục giáo dục lý luận chính trị hiện nay để giảng viên và đối tượng học bám sát nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng, giáo dục lý luận chính trị. Bên cạnh đó, chủ động lồng ghép các nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Quan

trọng nữa là cập nhật, bổ sung những vấn đề mới ở địa phương vào bài giảng.

Thứ hai, tăng cường xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trong các trường chính trị.

Môi trường văn hóa của trường cùng với môi trường xã hội với những tiền đề của nó có ảnh hưởng trực tiếp mang tính quyết định ban đầu cho việc nuôi dưỡng lý tưởng của học viên. Từ môi trường văn hóa giúp cho đội ngũ cán bộ, giảng viên thực hiện tốt chức năng quản lý, giáo dục. Từ đó có thể nói rằng môi trường văn hóa là nơi nuôi dưỡng, phát triển, hoàn thiện lý tưởng của người học góp phần xây dựng môi trường vững mạnh toàn diện. Theo đó, các trường chính trị cần quan tâm:

Một là, hoàn thiện hệ thống các quy chế hoạt động của nhà trường theo quy định số 09-QĐ/TW của Ban Bí thư trung ương Đảng ban hành ngày 13 tháng 11 năm 2018 và thường xuyên rà soát để kịp thời điều chỉnh, bổ sung sao cho luôn phù hợp với các yêu cầu, nhiệm vụ mới.

Hai là, xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng hàng năm đảm bảo phù hợp, khả thi và bám sát kế hoạch để triển khai thực hiện.

Ba là, cần tổ chức cho cán bộ, giảng viên trẻ (nam dưới 45, nữ dưới 40) đi thực tế địa phương và cơ sở (thời hạn từ 6 tháng đến 1 năm) để thâm nhập thực tế, tham gia nghiên cứu giải quyết các vấn đề thiết thực tại cơ sở, từ đó nâng cao kiến thức thực tiễn từ đó áp dụng, vận dụng vào công tác giảng dạy, nghiên cứu, quản lý.

Bốn là, quản lý tốt việc thực hiện quy chế đào tạo, đặc biệt là những quy định về thi, kiểm tra theo Quyết định số 6468-HVCTQG về quy chế quản lý đào tạo, bồi dưỡng của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành ngày 21 tháng 12 năm 2021; duy trì tốt nề nếp dạy và học; thực hiện đồng bộ các biện pháp quản lý nhằm nâng cao ý thức tự giác trong học tập, rèn luyện của học viên.

Thứ ba, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên của các trường chính trị.

Trong hoạt động nghiên cứu, giảng dạy lý luận nói chung, nghiên cứu, giảng dạy lý luận chính trị ở trường Chính trị nói riêng việc nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên là một vấn đề có ý nghĩa hết sức quan trọng, là yếu tố quyết định quá trình ghi nhận từ nhận thức đến hành động của học viên, góp phần quan trọng, tích

cực cùng với toàn Đảng, toàn quân và toàn dân tăng cường bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các luận điệu, quan điểm sai trái, thù địch trong bối cảnh hiện nay. Theo đó, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Vụ các trường chính trị và các trường chính trị và bản thân mỗi cán bộ, giảng viên các trường chính trị cần quan tâm:

Một là, trên cơ sở quy hoạch đội ngũ cán bộ, giảng viên, hàng năm các trường chính trị bố trí cho cán bộ, giảng viên đi đào tạo thạc sỹ, tiến sỹ, cao cấp chính trị, bồi dưỡng nghiệp vụ. Để đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ, tiêu chí, chuẩn các trường chính trị cần đẩy mạnh việc kiện toàn, xây dựng đội ngũ giảng viên giáo dục lý luận chính trị đáp ứng chuẩn, vững vàng về trình độ lý luận chính trị, chuyên môn, nghiệp vụ, ngang tầm nhiệm vụ mới, đáp ứng ba yêu cầu: “vững vàng về lý luận, nhuần nhuyễn về phương pháp, sâu sát về thực tiễn”.

Muốn vậy, các trường chính trị phải làm tốt trong quy hoạch đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý, cần tiến hành quy hoạch đội ngũ cán bộ, giảng viên theo hướng phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ của các khoa, phòng. Trên cơ sở quy hoạch đội ngũ cán bộ, giảng viên, hàng năm bố trí cho cán bộ, giảng viên đi đào tạo thạc sỹ, tiến sỹ, cao cấp chính trị, bồi dưỡng nghiệp vụ.

Hai là, các trường chính trị cần phải thường xuyên kiểm tra, đánh giá đúng thực chất về phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng và năng lực chuyên môn của từng cán bộ, giảng viên, trên cơ sở đó có kế hoạch bồi dưỡng bản lĩnh chính trị, kiến thức về chuyên môn, phương pháp giảng dạy, quản lý, nghiên cứu khoa học và coi đó là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, tập trung thực hiện có hiệu quả.

Muốn vậy, phải xây dựng được một cơ chế chặt chẽ, các tiêu chí cần rõ ràng, cụ thể hơn để kiểm tra, đánh giá chất lượng một cách thường xuyên và có nền nếp.

Ba là, khuyến khích, phát huy tính tích cực nghiên cứu khoa học của cán bộ, giảng viên. Đào tạo, bồi dưỡng và nghiên cứu khoa học là hai hoạt động có mối quan hệ hữu cơ với nhau. Thực tiễn cho thấy, các hoạt động nghiên cứu khoa học của cán bộ, giảng viên rất quan trọng và cần thiết. Đây là cơ sở để thực hiện phương pháp giảng dạy, quản lý giúp nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng. Đối với cán bộ, giảng viên, công tác giảng dạy, quản lý luôn được coi trọng nhưng mới chỉ là một nửa của hoạt động chuyên môn. Cán bộ, giảng viên phải dành thời gian đầu tư nghiên cứu khoa học, góp phần tổng kết kinh nghiệm, tổng kết thực

tiến nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội.

Muốn vậy, các trường chính trị cần có những giải pháp để phát huy hơn nữa tính chủ động trong nghiên cứu khoa học của cán bộ, giảng viên: phân công thời gian giảng dạy, phục vụ quản lý phù hợp để cán bộ, giảng viên đầu tư thời gian cho nghiên cứu khoa học; phát hiện, bồi dưỡng những cán bộ, giảng viên có khả năng nghiên cứu khoa học; tạo điều kiện để cán bộ, giảng viên tham gia vào một số đề án, đề tài cấp trường, cấp tỉnh. Đề xuất thi đua, khen thưởng, tặng bằng khen kịp thời đối với những cán bộ, giảng viên có nhiều công trình khoa học được đánh giá chất lượng cao, đồng thời có biện pháp cụ thể đối với những cán bộ, giảng viên không hoàn thành nhiệm vụ khoa học theo quy chế.

Bốn là, cần tạo điều kiện cho đội ngũ giảng viên được tham dự các hội nghị thông tin thời sự, triển khai, quán triệt, sơ kết, tổng kết các chỉ thị, nghị quyết, chủ trương của Trung ương, địa phương và các hội thảo để phục vụ công tác giảng dạy. Ưu tiên, tạo điều kiện để giảng viên được tham gia cuộc họp Hội đồng nhân dân tỉnh, thành phố, các đoàn công tác cấp cơ sở để nâng cao thực tiễn công tác; góp phần tìm hiểu, kiểm nghiệm lý luận trong thực tiễn; từ thực tiễn bổ sung cứ liệu, điển hình tiên tiến trong thực hiện các quan điểm, luận điểm, lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối của Đảng.

Năm là, coi việc giáo dục, nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng cho đội ngũ giảng viên là một công việc thường xuyên và thực hiện có hệ thống; chú trọng xây dựng hình ảnh người giảng viên gương mẫu, chuẩn mực; kịp thời phát hiện và xử lý nghiêm khắc những biểu hiện tiêu cực. Làm cho cán bộ, giảng viên ý thức được một cách sâu sắc vai trò và trách nhiệm của mình, từ đó tự giác phấn đấu, tu dưỡng và rèn luyện để xứng đáng là những tấm gương mẫu mực.

Bên cạnh đó, mỗi giảng viên cần nhận thức rõ tầm quan trọng của việc giữ gìn hình ảnh, chuẩn mực của người giảng viên giảng dạy lý luận, chính trị. Để giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên, các giảng viên phải là tấm gương sáng, sự cống hiến; lập trường chính trị, đạo đức cách mạng; gìn giữ mối liên hệ mật thiết với nhân dân... Từ đó, làm gương để học viên soi vào và tự sửa mình. Vậy nên, ngoài việc giữ gìn chuẩn mực trong nơi công tác, cần giữ gìn hình ảnh, cẩn trọng

trong phát ngôn, mọi hành động trong cơ quan và trong các mối quan hệ xã hội.

Sáu là, đội ngũ giảng viên cần tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy và áp dụng phương tiện hiện đại vào giảng dạy. Trong hoạt động giảng dạy lý luận chính trị hiện nay, vấn đề đổi mới phương pháp giảng dạy, vận dụng phương pháp giảng dạy tích cực và áp dụng phương tiện hiện đại vào giảng dạy là rất quan trọng, vì không những tạo sự sinh động, hứng thú đối với người dạy và người học. Giúp cho quá trình giảng dạy chủ động, linh hoạt trong việc hình thành các kỹ năng nhận thức, tranh luận, đánh giá, kết luận... về các nội dung học tập, thực tế. Qua đó, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và phát huy tinh thần phản biện trong việc bảo vệ chủ trương đường lối của Đảng, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh chống lại các luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch như trong tình hình hiện nay.

Tóm lại, giáo dục lý luận chính trị thời gian qua, do tác động của nhiều yếu tố, đặc biệt là dịch Covid, dù vẫn đạt một số thành tích đáng tự hào, nhưng cũng không tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót nhất định. Vì thế, thực hiện đồng bộ các giải pháp nêu trên, sẽ góp phần giúp cho các trường chính trị tỉnh, thành phố hoàn thành tốt nhiệm vụ, nhiệm vụ chính trị trong tình hình mới, chính là góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội toàn quốc lần thứ XIII của Đảng./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị: *Nghị quyết số 32-NQ/TW, ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị về tiếp tục đổi mới nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý.*
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, T.I, II, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
4. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, *Quyết định số 6468-HVCTQG, ngày 21/12/2021 của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh về Quy chế quản lý đào tạo, bồi dưỡng của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.*
5. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh: *Quyết định số 292-QĐ/HVCT-HCQG, ngày 21/01/2021 của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh về Chương trình đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý của đảng, chính quyền, đoàn thể nhân dân cấp cơ sở (hệ Trung cấp lý luận chính trị).*